

Надія Людмила Хойнацька

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

ч. II

від 1340 до 1992 року

ВИДАВНИЦТВО ШКІЛЬНОЇ РАДИ
Нью Йорк, 1994

Надія Людмила Хойнацька

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
ВІД 1340 ДО 1992 РОКУ

Редактор: Євген В. Федоренко

/39 лекцій для учнів
9-ої, 10-ої, 11-ої та 12-ої клас/

ВИДАВНИЦТВО ШКІЛЬНОЇ РАДИ
Нью Йорк, 1994

ВСТУП

Ці лекції з Історії України, починаючи від 1340 року /занепад Галицько-Волинської Держави/ до новітніх подій в Україні .Призначені для учнів 9-ої, 10-ої, 11-ої та 12-ої клас суботніх Шкіл Українознавства.

Лекції тісно пов'язані зі змістом підручника "ІСТОРІЯ УКРАЇНИ" Івана Крип'якевича- Мирона Дольницького, щоб учні могли легше опанувати і запам'ятати події з Історії України.

Беручи під увагу, що розуміння української мови та рівень знання в деяких учнів обмежений, а також те, що багато учнів є з мішаних подруж, ці лекції присвячені для них, щоб вони могли дізнатися бодай "мінімум" з нашої багатой минувшини. Учні мають читати зміст із підручника і писати завдання, а ці лекції мають їм допомогти засвоїти події та історичні дати. В цей спосіб вивчення історії буде для них легше і вони більше скористають з навчання в школі.

мгр. Надія Л. Хойнацька
грудень 1993р.

Шкільна Рада видає 2-гу частину лекцій мгр. Надії Л. Хойнацької. Ми виходимо з тих міркувань, що лекції доцільно використовувати при повторенні навчального матеріалу підручника "ІСТОРІЯ УКРАЇНИ" Івана Крип'якевича - Мирона Дольницького - тоді зміст підручника учні засвоюватимуть краще, знання їхні будуть міцнішими.

Велику вагу Шкільна Рада надає вивченню матеріалу про події останнього часу і учні шкіл українознавства, хоч і відірвані величезною відстанню від України, повинні знати, яким тяжким і тернистим був шлях до її свободи і незалежності, в яких складних умовах відбувається утвердження державности, реформування економіки, відродження національної культури, традицій, нашої духовної спадщини,

Шкільна Рада
квітень 1994р.

Всі права застережені за Видавництвом Шкільної Ради.

© Copyright 1994 by Educational Council U.C.C.A.

Адреса Видавництва: EDUCATIONAL COUNCIL U.C.C.A.
P.O. Box 391 – Cooper Station
New York, NY 10276-0391

ЛЕКЦІЯ Ч 1

Тема: НАПАД ПОЛЬЩІ НА ГАЛИЧИНУ В 14 СТОЛІТТІ

1. В 1340 році, по смерті князя Юрія II, польський король Казимир, разом з малярським королем Людвиком напали на Галицько-Волинську державу і вивезли до Польщі великі скарби.
2. Галицькі бояри запросили на княжий престіл литовського князя Дмитра Любарта.
3. Поляки прийшли до Галичини другий раз з сильним військом, розпочалася довга і завзята війна, яка закінчилася тим, що польський король здобув Львів, а Волинь залишилася під пануванням литовського князя Любарта.
4. По смерті польського короля Казимира Галичина перейшла під панування малярського короля Людвика, як автономний край.
5. За намовою польських панів війська королеви Ядвиги зайняли остаточно Галичину 1387 році.
6. Інші українські землі: Волинь, Полісся, Поділля і Київщина залишилися під литовським пануванням.

Зміст: ст. 91 - Домашнє завдання: відповісти на запитання:

1. Коли помер останній князь Галицько-Волинської держави?
2. Хто і коли напав на Галичину?
3. Що вони вивезли з Галицько-Волинської держави?
4. Кого запросили бояри на княжий престіл?
5. Що здобув польський король, коли напав на Галичину вдруге?
6. Хто панував на Волині?
7. До кого перейшла Галичина по смерті короля Казимира?
8. Хто і коли зайняв тоді Галичину?
9. Які землі залишилися під литовським пануванням?

ЛЕКЦІЯ Ч. 2

Тема: УКРАЇНА ПІД ЛИТОВСЬКИМ ПАНУВАННЯМ

1. Литовську державу поширив князь Гедимин і за його панування українські землі перейшли під Литву, бо литовське військо обороняло населення від татар і поляків.
2. Литовські князі прийняли християнство в грецькому обряді, рядили лагідно і не змінювали українських звичаїв.
3. Державною мовою в Литві, а також на литовських дворах була старо-українська мова.
4. Українська мова була панівною в Литовській державі того часу.
5. При кінці 14 ст. польські пани злучили Польщу і Литву. Польська королева Ядвига вийшла за литовського князя Ягайла.
6. Ягайло прийняв римо-католицьку віру, слухав польських панів й дуже зле ставився до литовців і українців. Він був королем Польщі і князем Литви.
7. Свитригайло, брат Ягайла, намагався відлучити Литву від Польщі з поміччю українських князів, але йому це не вдалося.

Зміст: ст. 92-93 . Домашнє завдання: ст. 94 /1-3/.

1. Хто поширив Литовську державу?
2. До кого перейшли українські землі? Хто тоді був князем? Чому?
3. Які були литовські князі? Розкажіть!
4. Яка була державна мова у Литві?
5. Що задумали зробити польські пани при кінці 14 століття?
6. Що зробив Ягайло? Які зміни запровадив?
7. Що хотів зробити Свитригайло, брат Ягайла?

ЛЕКЦІЯ Ч. 3

Тема: ПОЛІТИЧНІ ЗМІНИ ПО ЛЮБЛИНСЬКІЙ УНІЇ, БРАТСТВА І ШКОЛИ
в 16 СТ.

1. В 16 ст. польський уряд тісніше зв'язав Литовське князівство з Польщею. В 1569 році польські і литовські пани підписали угоду в Любліні про одну спільну державу, яку назвали "РІЧ ПОСПОЛИТА".

2. Литва зберігала самоуправу, бо українські землі, за винятком Полісся, перейшли під польську адміністрацію. На українських землях почали оселюватися польські шляхтичі, які завели панщину, а по містах оселювалися польські і німецькі міщани.

3. Українська Церква занепала, бо поляки уважали її другорядною релігією. Польські єзуїти поширювали римо-католицьку релігію.

4. Для оборони перед тими наступами поставали при православних церквах братства, які опікувалися церквами, закладали школи, шпиталі і друкарні.

5. Найбільше церковне братство було у Львові і називалося "СТАВРОПІГІЯ." Воно заснувало гімназію і друкарню при церкві Успення Богородиці у Львові. В тій друкарні ІВАН ФЕДОРОВИЧ надрукував першу книгу старослов'янською мовою "АПОСТОЛ."

6. Другим центром культури було місто ОСТРІГ на Волині, в якому князь Константин Острозький заснував вищу школу, звану "АКАДЕМІЄЮ". В Острозькій друкарні видано "ОСТРОЗЬКУ БІБЛІЮ".

7. Такі самі вищі школи були ще в інших містах, але найславнішою була київська школа, яку митрополит ПЕТРО МОГИЛА переорганізував на "МОГИЛЯНСЬКУ КОЛЕГІЮ".

Зміст: ст. 91-94. Домашнє завдання: ст.98 /1-5/, ст. 104 "Б".

1. Що таке "Люблінська Унія"? Коли постала? Де? Чому?
2. До кого перейшли українські землі по Люблінській Унії? Чому?
3. Хто почав оселюватися на українських землях?
4. Чому Українська Православна Церква занепала?
5. Що це є Братства? Чому вони поставали на наших землях?
6. Як називалося найбільше церковне братство? Що воно видало?
7. Хто видав "Острозьку Біблію"? Де?
8. Назвіть найславнішу школу в Україні.
9. Що таке колегія?

ЛЕКЦІЯ Ч. 4

Тема: БЕРЕСТЕЙСЬКА ЦЕРКОВНА УНІЯ

1. Україна прийняла християнство в грецькому обряді в 988 році з Константинополя, коли була єдність в християнській церкві.
2. В 1054 році настав церковний роздор /схизма між Православною та Католицькою церквами/. В 1438 році, на флорентійському соборі привернено єдність, та не надовго.
3. В 1453 р. турки здобули Константинопіль / Царгород/ і це некорисно позначилося на українській Церкві.
4. Польська влада не дбала про освіту православного духовенства, єпископів призначали польські королі. Тому, щоб урятувати українську Церкву, деякі єпископи вирішили піддатися під провід римського Папи.
5. Два єпископи - Кирило Терлецький і Іпатій Потій поїхали до Риму, признали Папу головою Церкви і одержали від нього запевнення зберегти всі церковні традиції і звичаї східнього обряду.
6. В 1596 році зібрався в Бересті Собор єпископів, і там більшість з них прийняли об'єднання з Римом і визнавали Папу головою української церкви. Проти унії дуже гостро виступав князь Константин Острозький.
7. Справі об'єднання дуже пошкодило втручання польського короля, який вимагав, щоб унія була прийнята. Це налякало деяких єпископів, які боялися, що з унії скористається Польща.
8. Розпочалася полеміка / обмін / словом і письмом та релігійна боротьба між православними і так званими "уніятами" / греко-католиками /.

Зміст: ст. 100-101. Домашнє завдання: ст. 104 /1-7/.

1. Коли Україна прийняла християнство? Звідки воно прийшло?
2. Що сталося 1054 року? 1453р.?
3. Чому єпископи хотіли піддатися під провід Папи?
4. Чи всі єпископи піддалися під провід Папи?
5. Як називалися два єпископи, що поїхали до Риму і признали Папу головою Церкви?
6. Що сталося в 1596 році в Бересті?
7. Хто дуже хотів, щоб унія була прийнята, а хто ні?
8. Що це спричинило в Україні?

ЛЕКЦІЯ Ч. 5

Тема: ПОЧАТКИ КОЗАЧЧИНИ, ПОСТАННЯ СІЧІ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ

1. В 15 столітті південна Україна, де землі були дуже багаті на звірину, птацтво і рибу, була незаселена, бо тут часто нападали і кочували татари з Криму. Ці землі називали "Запоріжжям", або "Низом".

2. Козацький рух розпочався від "уходництва", "уходників" - відважних людей, які не боялися започаткувати і закладати тут господарства попри татарську загрозу. Татари називали їх "козаками".

3. В 1550 році князь Дмитро Вишневецький /званий "Байда"/ оснував на острові Мала Хортиця, на Дніпрі оборонну твердиню, обведену дерев'яним частоколом, яка отримала назву "Січ" від слова "сікти" /рубати шаблею/.

4. Туди, на Січ, втікали деякі кріпаки від панщини. На Січі рядила козацька Рада, що вирішувала всі справи і вибирала кошового та гетьмана. Коли гетьман із військом ходив у похід, то на Січі головував "Кошовий". При гетьмані був писар, обозний, два судді, бунчужний і осаули.

5. Січ - це було військове братство, яке рядилося в демократичний спосіб. Військо запорізьке ділилося на полки, сотні і курені.
Зміст: ст. 105-108. Домашнє завдання: ст. 107 /1-5/.

1. Що таке Запоріжжя, або Низ?

2. Хто нападав на південну Україну? Звідки?

3. Чому південна Україна була незаселена?

4. Що це є "козацький рух"? Звідки пішла назва "козак"?

5. Що це є "Січ"? Хто її заснував? Де? Коли?

6. Хто втівав на Січ? Чому?

7. Хто рядив на Січі? Що вона робила?

8. Хто такі є "гетьман"? "Кошовий"?

9. Хто був при гетьмані?

10. Як називали військове братство?.

ЛЕКЦІЯ Ч. 6

Тема: ГЕТЬМАН ПЕТРО КОНАШЕВИЧ- САГАЙДАЧНИЙ

1. Петро Конашевич Сагайдачний був другим визначним гетьманом козацького війська. Він походив з Галичини, вчився в Острозькій Академії, потім пішов на Запоріжжя, де незабаром його обрано гетьманом.
2. Він зорганізував сильне, дисципліноване військо, часто водив козаків проти турків і татар.
3. Козацька фльота - "чайки" - під його проводом здобули місто Кафу, в Криму, де був головний центр торгівлі невільниками. Нападав на Малу Азію /міста Трапезунт, Синоп/, раз навіть спалив передміста Царгороду.
4. Сагайдачний не воював з Польщею, бо вважав, що його військо ще не надто сильне. Він навіть допомагав Польщі у війні з турками і проти Московщини та за це домагався більших прав для православної віри і козацького війська.
5. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний вистарався від єрусалимського патріярха висвячення митрополита і п'ятьох єпископів для православної Церкви. У 1620 році сам записався з військом до Богоявленського Братства в Києві, яке заснувало школу, що згодом стала Києво-Могилянською Академією.
6. Він був поранений у битві з турками під Хотином в 1621 році і помер від ран у Києві в 1622 році. Все своє майно записав на українські школи.

Зміст: ст. 115-116. Домашнє завдання: ст. 113 /1-4/.

1. Звідки походив гетьман Петро Конашевич Сагайдачний?
2. Що він зорганізував?
3. Куди він ходив походом?
4. Чому Сагайдачний не воював з Польщею.
5. Чого він домагався від поляків?
6. Що Сагайдачний вистарався від Єрусалимського патріярха?
7. Куди записався з військом?
8. Коли і де він помер?
9. Які є заслуги Сагайдачного перед Україною?.

ЛЕКЦІЯ Ч. 7

Тема: РЕЄСТРОВЕ КОЗАЦТВО І ПЕРШІ ПОВСТАННЯ ПРОТИ ПОЛЬЩІ

1. На Січ утікали кріпаки від польських панів, і коли козацькі походи втягали також Польщу до війни з турками і татарами, тоді польський король вирішив узяти непокірних козаків під свою контролю.
2. Тих козаків під польською командою звали "реєстровими", або "городовими" /міськими/. Їх було всього лише 6,000, бо більша частина проживала вільно на Запоріжжі.
3. Запорізькі козаки розпочали боротьбу за визволення від поляків. Перші повстання очолювали гетьмани: Косинський, Лобода і Наливайко. Проте їх війська не вдержалися в боротьбі з поляками.
4. За гетьманування Марка Жмайла поляки мусіли погодитися на мир з козаками. В 1630 році Тарас Трясило розгромив поляків під Переяславом, а 5 літ пізніше Іван Сулима знищив польську твердиню на Дніпрі "Кодак".
5. В роках 1637-38 велася завзята війна під проводом Павлюка, Гуні і Остряниці, але польські війська перемогли повстанців. Польща завела ще гіршу панщину і ще більше знущалася з козаків та українського народу.

Зміст: ст. 114-117. Домашнє завдання: ст. 118 /1-8/.

1. Чому польський король задумав взяти непокірних козаків під свою контролю?
2. Як звалися козаки, що були під польською командою?
3. З ким почали боротьбу запорізькі козаки?
4. Хто очолював перші повстання запорізьких козаків?
5. Чи їх війська вдержалися в боротьбі з поляками?
6. Коли поляки мусіли погодитися на мир з козаками?
7. Що сталося в 1630 році під Переяславом?
8. Хто знищив польську твердиню Кодак на Дніпрі 5 років пізніше?
9. Під чийм проводом велася завзята боротьба з поляками в роках 1637-38?
10. Що зробили поляки, коли перемогли повстанців?

ЛЕКЦІЯ Ч. 8

Тема: НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ В 1648 РОЦІ ПІД ПРОВОДОМ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

1. Нове загальне народне повстання проти Польщі очолив гетьман Богдан Хмельницький. Він був чигиринським сотником, коли зазнав особистої кривди від польського шляхтича.

2. Богдан Хмельницький подався зі скаргою до польського короля, але не знайшовши там справедливости, повернувся в Україну. Тут поляки його заарештували, але з поміччю свого приятеля Кричевського він утік з тюрми і подався на Січ.

3. Козаки на Січі вибрали його своїм гетьманом. З поміччю військ татарського хана Тугай-бея він виступив в 1648 році проти Польщі, розбив польські війська під Жовтими Водами і Корсунем.

4. До повстання прилучилися реєстрові козаки і селянство під проводом Максима Кривоноса.

5. Третю перемогу здобули українські війська під Пилявцями, де гетьман цілковито розгромив поляків під нездарним проводом трьох вождів, прозваних ним: "латина" /науковець/, "перина" /старець/ і "дитина" /молодий, недосвічений в боях/.

6. Хмельницький пішов з військом в Галичину, але не хотів руйнувати міста Львова, тільки взяв окуп грошовий від львівських купців. Він дійшов походом до кордонів Польщі. Польський король налякався, обіцяв задовольнити всі домагання козаків і Хмельницький повернувся тріумфально в Україну.

7. В'їхав в славі до Києва, де митрополит і всі люди вітали його як визволителя України.

Зміст: ст. 119-122. Домашнє завдання: ст. 131 /1-6/.

1. Хто і коли очолив всенароднє повстання проти Польщі?
2. До кого Богдан Хмельницький подався зі скаргою?
3. Ким вибрали його козаки?
4. З ким він уклав союз і коли?
5. Хто прилучився до повстанців? Під чиїм проводом?
6. Де він розбив польські війська?
7. Де була третя велика перемога?
8. Куди він пішов з козацьким військом?
9. Хто вітав Хмельницького в Києві? Чому?

ЛЕКЦІЯ Ч. 9

Тема: САМОСТІЙНА КОЗАЦЬКА ДЕРЖАВА /ГЕТЬМАНЩИНА/ і ВІЙНА З ПОЛЬЩЕЮ

1. Поляки не хотіли зректися свого панування над Україною і розпочали нову війну в 1649р. Гетьман Богдан Хмельницький знову переміг поляків під ЗБОРОВИМ, і тут було укладено мир, за яким визнали Гетьманщину - Козацьку Україну.

2. Поляки відступили на захід над ріку Случ на Волині й з того часу є приповідка: "А пам'ятай, ляше, що по Случ - то наше!" У Зборівському мирі поляки визнали повну владу Хмельницького на терені КИЇВЩИНИ, ЧЕРНІГІВЩИНИ, БРАЦЛАВЩИНИ і козацьку державу.

3. За панування гетьмана Хмельницького столиця була в Чигирині. До помочі він мав генеральну старшину / уряд/. Державу поділено на полки і сотні. Було 16 полків. В Україні настав добробут.

4. Хмельницький хотів зробити своїм наслідником сина ТИМОША, але він поляг у битві з поляками під час облоги міста Сучави, в Молдавії, де одружився з молдавською князівною.

5. Війна з Польщею відновилася в 1651 році. На Волині під Берестечком козаки зазнали поразку. Татари зрадили Хмельницького і він мусів погодитися на мир підписаний у Білій Церкві, який залишив Україні тільки Київщину.

6. В 1652 р. Богдан Хмельницький знову переміг поляків під Батогом і відновив Гетьманщину.

Зміст: ст. 123-127. Домашнє завдання: ст. 131 / 7-11/.

1. Де здобули українські війська четверту перемогу?
2. Що сталося в 1649 році?
3. Де була столиця Хмельницького?
4. Хто допомагав Хмельницькому рядити?
5. Кого хотів гетьман Хмельницький зробити своїм наслідником?
6. Що сталося під Берестечком і які були наслідки?
7. В якому році Хмельницький розбив поляків під Батогом?
8. Як називалася козацька держава?

ЛЕКЦІЯ Ч. 10

Тема: ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ ДОГОВІР І ЙОГО НАСЛІДКИ

1. 1654 року, в Переяславі, гетьман Хмельницький уклав договір з представниками московського царя, щоб дістати від нього поміч для оборони українських земель від поляків.

2. /1/ Україна прийняла протекторат московського царя.
- /2/ Козацька Рада сама вибирає гетьмана і тільки повідомляє царя про вибір.
- /3/ Адміністрація краю залишається українською.
- /4/ Всі зібрані податки йдуть до українського скарбу.
- /5/ Має бути 60,000 козацького війська.
- /6/ Гетьман має право вести переговори з іншими державами, за виїмком Польщі і Туреччини.
- /7/ Цар обіцяє допомогти звільнити всі українські землі від Польщі.

3. Проти такої умови з Московщиною була опозиція на чолі з митрополитом Косовим, бо вони боялися, що Москва скасує українську церкву.

4. Між Україною і Московщиною були великі різниці не лише в культурі, а й в державному устрою. Україна була вільною, козацькою республікою, Московщина була деспотичним царством.

5. Спільна московсько-українська армія вигнала поляків з українських земель, але Москва пізніше домовилася з Польщею, без порозуміння з Хмельницьким, у Вільні.

6. Розчарований московською зрадою, Хмельницький уклав союз проти Польщі зі Швецією і Семигородом /Мадярщиною/ і в часі їх спільної війни проти Польщі помер в 1657 році.

Зміст: ст. 121-131. Відповіді на запитання:

1. З ким та в якому році гетьман Богдан Хмельницький уклав договір?
2. Які були умови Переяславського договору?
3. Хто був проти умови з Московщиною? Чому?
4. Що сталося після того, як спільна московсько-українська армія вигнала поляків з українських земель.?
5. З ким тоді уклав союз гетьман Хмельницький?
6. В якому році та під час якої події помер Хмельницький?

ЛЕКЦІЯ Ч. 11

Тема: ГЕТЬМАН ІВАН ВИГОВСЬКИЙ І ВІЙНА З МОСКВОЮ

1. Іван Виговський був генеральним писарем у Богдана Хмельницького, а в 1657 році його вибрано гетьманом. На початку свого гетьманування він уклав союз зі Швецією і Кримом.

2. Москва боялася Виговського і старалася відібрати у нього гетьманську владу, користаючи з поділу українського громадянства. Тоді були в Україні такі соціальні класи:

1/ багата козацька старшина	4/ міщани
2/ просте козацтво /чернь/	5/ селяни
3/ духовенство	

3. Москалі розпускали серед народу чутки, що Виговський поляк, заведе панщину і що він цурається православної віри.

4. Виговський переміг бунт черні і почав готуватися до розправи з Москвою. В 1658 році він пристав на союз з Польщею в Гадячі. Україна мала бути окремою державою під польським королем на таких правах, як Литва.

5. Розпочалася велика війна з Москвою, і в 1659 році Виговський у великій битві розгромив москалів під КОНОТОПОМ. Там згинувло 30,000 московського війська, багато знатних московських воеводів потрапило в полон, а цар московський вже збирався втікати за Волгу.

6. Виговський не міг використати цієї перемоги, бо почалося повстання проти нього і польського війська. Нарід боявся їх панування. Виговський зрезигнував з гетьманської влади, а гетьманом тоді став Юрій Хмельницький, син Богдана .

Зміст: ст. 132-35. Домашнє завдання: ст. 135 /1-3/.

1. Ким був Іван Виговський у Богдана Хмельницького?
2. В якому році вибрано Виговського гетьманом?
3. З ким він уклав союз на початку свого гетьманування?
4. Які соціальні класи були тоді в Україні?
5. Які чутки розпускали москалі про Виговського серед народу?
6. В якому році і з ким пристав Виговський на союз у Гадячі?
7. Які були умови гадяцького договору?
8. Де Виговський переміг москалів? В якому році?
9. Чому почалося повстання проти польського війська?
10. Хто став гетьманом після Виговського?

ЛЕКЦІЯ Ч.12

Тема: ПОДІЛ УКРАЇНИ НА ПРАВОБЕРЕЖНУ І ЛІВОБЕРЕЖНУ
ПІД КІНЕЦЬ ГЕТЬМАНУВАННЯ ЮРІЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
в 1663р.

1. Під кінець свого гетьманування Юрій Хмельницький погодився на союз з Польщею. Тимчасом козаки на Лівобережжі / на лівому боці Дніпра/ під натиском московського війська, яке залило Україну аж до Дніпра, зібралися на "Чорну Раду" і вибрали собі гетьмана Івана Брюховецького, який спирався на Москву /1663р./.

2. Так поділилася українська Козацька держава на дві частини: Лівобережну, що була під протекторатом Москви , з гетьманом Іваном Брюховецьким, і Правобережну, у зв'язку з Польщею, де гетьманом вибрано Павла Тетерю.

3. Поділ України між дві держави - Польщу і Москву - завершено "Андрусівським миром" в 1667 році, і почалася "РУЇНА" / час міжусобиць/.

Тема: ГЕТЬМАН ПЕТРО ДОРОШЕНКО

1. На Лівобережжі вибухнуло повстання проти Москви і це використав визначний гетьман Петро Дорошенко, який тоді гетьманував на Правобережжі і який був проти Москви і Польщі.

2. Гетьман Дорошенко уклав союз з Туреччиною і з поміччю турків вигнав поляків з Правобережжя. Україна стала окремою державою під протекторатом Туреччини. Цей союз пошкодив Дорошенкові, бо нарід був обурений поведінкою турків на Україні.

3. Користаючи з повстання проти москалів на Лівобережжі, Дорошенко пішов туди з військом і об'єднав розділену Україну. Польща знов напала на Правобережну Україну і Дорошенко мусів ще раз з нею воювати. Очевидно, Москва не хотіла допустити до об'єднання України і тому на Лівобережжі вибрано нового гетьмана.

4. Через довгі війни Правобережжя було знищене. Тому, коли гетьман з Лівобережжя, Іван Самойлович, перейшов на Правобережжя, Дорошенко віддав йому своє гетьманування, щоб не продовжувати руїницької війни. Зміст: ст. 135-37. Домашнє завдання: ст. 139 /1-6/ і ст. 152 /1-3/.

1. З ким погодився на союз Юрій Хмельницький?
2. Кого вибрано гетьманом на Правобережній Україні? Коли?
3. Кого вибрано гетьманом на Лівобережній Україні? Коли?
4. Яким миром завершено поділ українських земель між Польщею і Московією?
5. Який гетьман об'єднав розділену Україну?
6. На що перемінилося Правобережжя через довгі війни?
7. Що зробив Дорошенко, щоб не продовжувати руїницької війни?
8. Як називалася доба занепаду Гетьманщини?

ЛЕКЦІЯ Ч.13

Тема: ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА /1687-1709/. БОРОТЬБА ГЕТЬМАНА МАЗЕПИ ЗА САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНИ. СОЮЗ ІЗ ШВЕЦІЄЮ

1. Гетьман Іван Мазепа був людиною високої освіти і культури. Він збудував своїм коштом церкви, опікувався Київською Академією, розбудував свою столицю в БАТУРИНІ.
2. В Москві тоді панував цар Петро I, який провадив війну зі Швецією. В тій війні брало участь козацьке військо, з яким московські генерали дуже зле поводитися.
3. Гетьман Іван Мазепа почав потаємно вести переговори і уклав союз зі шведським королем Карлом XII, щоби відновити самостійну Україну. Після втрати багатьох воєнних припасів під час походу на Білорусь король Карло XII вирушив на південь, на Україну.
4. Мазепа ще не був готовий до злуки з Карлом XII, бо його козацькі війська були забрані на північ. На поміч Мазепі прийшли Запорозжці з КОШОВИМ КОСТЕМ ГОРДІЄНКОМ.
5. Коли Мазепа злучився з військом короля Карла XII, москалі почали лякати наїд терором. Вони зруйнували Запорізьку Січ, а столицю Мазепи, Батурин, спалили і знищили все населення.
6. Під ПОЛТАВОЮ прийшло до вирішального бою в 1709 році. Цей бій виграли москалі, Карло XII був поранений і провід битви перебрали його генерали.
7. Мазепа з рештою війська перейшов Дніпро і подався на еміграцію до Молдавії, де незабаром помер.

Зміст: ст. 139-142. Домашнє завдання: ст. 143 /1-5/ і ст. 152 /4-6/.

1. Хто був царем Росії за часів гетьманування Івана Мазепи?
2. З ким воював цар в тому часі?
3. Як поведився цар з козаками?
4. З ким Мазепа почав переговори і уклав союз?
5. Хто прийшов на допомогу Мазепі?
6. Що почали робити москалі, коли Мазепа з'єднався з військом Карла XII?
7. Де і в якому році прийшло до вирішального бою?
8. Чому москалі виграли?
9. Куди подався Мазепа з рештою війська?
10. Де помер гетьман Іван Мазепа?

ЛЕКЦІЯ Ч. 14

Тема:МАЗЕПИНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ І БЕНДЕРСЬКА КОНСТИТУЦІЯ

1. Наслідником Мазепи вибрали козаки на еміграції ПИЛИПА ОРЛИКА, який шукав у різних країнах Європи допомоги для боротьби з Москвою.

2. Швеція і Туреччина визнали його гетьманом України.

3. В 1710 році, в місті Бендери на Молдавії, козаки ухвалили демократичну конституцію -"БЕНДЕРСЬКУ КОНСТИТУЦІЮ" - для майбутньої вільної козацької держави. Згідно з конституцією, гетьман мав право вирішувати справи разом з генеральною старшиною /своїм урядом/. Крім цього, козацький парлямент мав збиратися три рази на рік / "Генеральна Рада"/.

Тема: УКРАЇНА ПО ПОЛТАВСЬКІЙ БИТВІ ДО СКАСУВАННЯ ГЕТЬМАНСТВА

1. Після Мазепи став гетьманом Іван Скоропадський.

2. По його смерті цар вже не дозволив вибирати більше гетьмана. Україною правила "МАЛОРОСІЙСЬКА КОЛЕГІЯ", у складі 3-ох українців і 3-ох москалів.

3. Наказного гетьмана Павла Полуботка, який домагався повернення гетьманства, цар Петро I кинув у тюрму, де він осліп і помер.

4. По смерті царя Петра I вдалося повернути гетьманство. Тоді гетьманом став ДАНИЛО АПОСТОЛ, який зробив багато корисного для України.

5. По смерті гетьмана Данила Апостола Україною далі управляла "Малоросійська Колегія" протягом 15 років.

6. Цариця Єлисавета дозволила вибрати гетьмана в 1750 році. Ним став КИРИЛО РОЗУМОВСЬКИЙ, який вчився закордоном і любив звичаї російські та французькі. Він збудував собі в Батурині гетьманську палату і хотів зробити гетьманство спадковим.

7. Цариця Катерина II примусила Розумовського зректися гетьманства в 1754р.

8. Після цього знову правила "Малоросійська Колегія", але її згодом скасували. В Україні завели московські порядки в 1782р. Так настав кінець Гетьманщини.

Зміст: ст.142-45. Домашнє завдання: ст. 143 /6-7/ і ст. 145 / 1-4/.

1. Кого вибрали козаки наслідником Мазепи на еміграції?

2. Хто визнав Пилипа Орлика гетьманом України?

3. В якому році і де козаки ухвалили демократичну конституцію?

4. Згідно з цією конституцією ,з ким гетьман мав вирішувати справи?

5. Кого цар Петро I визнав гетьманом на місце Мазепи?

6. Хто правив Україною по смерті гетьмана Скоропадського?

7. Хто і коли примусив Розумовського зректися гетьманства?

8. Коли Москва скасувала Гетьманщину?

ЛЕКЦІЯ Ч. 15

Тема: ЗРУЙНУВАННЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ

1. Козацька самоуправа зберігалася ще тільки на Запорізькій Січі і на землях довкруги неї, котрі називалися "ВОЛЬНОСТІ ВІЙСЬКА ЗАПОРІЗЬКОГО".
2. В1775 році московська армія верталася з турецької війни і її війська з наказу цариці Катерини II оточили та зруйнували Січ, оголосивши її цілковиту ліквідацію.
3. Останнього кошового Запорізької Січі - ПЕТРА КАЛЬНИШЕВСЬКОГО - москалі вивезли на далеку північ / на Соловки/ і там замурували у самітній в"язничній келії. Кальнишевський просидів у тім "кам"янім" мішку понад 25 років, випустили на волю, коли йому вже було понад 100 літ. Він помер на Соловках , маючи 104 роки.
4. Запорізькі землі цариця Катерина II роздала московським дворянам /панам/, а також заселявали їх болгарами, греками і німцями.
5. Ті запорожці, що врятувалися від знищення, перейшли до Туреччини над ріку Дунай і там заснували нову Січ.
6. Частина з них, по якомусь часі, повернулася в Україну, під російське панування, але поселилися на Кубані - це є нинішні "Кубанські козаки".

Зміст: ст. 145-47. Домашнє завдання: ст. 147 /1-4/.

1. Де зберігалася козацька самоуправа?
2. Що це є "Вольності Війська Запорізького"?
3. Хто і коли зруйнував Запорізьку Січ? Чому?
- 4.Що сталося з останнім кошовим Запорізької Січі?
- 5.Кому Катерина II роздала Запорізькі землі?
6. Що сталося із запорожцями, які врятувалися від знищення?
7. Хто такі "Кубанські козаки"? Де вони живуть?

ЛЕКЦІЯ Ч. 16

Тема: УСТРІЙ І ЖИТТЯ ГЕТЬМАНЩИНИ

1. Козацька Держава - Гетьманщина проіснувала майже півтора століття /1648 - 1782/. Вона була Українською державою, якою володіли гетьмани. Гетьманська Україна відновила і продовжувала традиції Княжої Держави. Гетьман був елекційним - вибраним провідником держави, немов князем України.

2. Устроєм /владою/ при гетьмані була гегеральна старшина: писар, осаули, обозний, суддя, підскарбій, бунчужний і хорунжий. Герб Гетьманщини: козак з рушницею на правому рамені і шаблюю при лівому боці. Держава була поділена на полки і сотні. За Богдана Хмельницького було 16 полків, а пізніше стало 10 полків. Населення поділялося на соціальні класи: козаки-старшина, просте козацтво, шляхта, духовенство, міщанство і селянство.

3. Господарство було добре розвинене - тваринництво, зокрема хліборобство, садівництво. Розвинувся також промисловий, ткацький, гончарський і залізний. Купці торгували різним крамом / сіль, воли, риба, віск, мед / і приїздили з різних країн, бо в Україні будували нові кращі дороги і мости. По містах часто влаштовували великі торги / ярмарки/. За гетьмана Дам'яна Многогрішного встановлена перша пошта з Ніжина до Москви /1668 - 1672/.

4. Освіта за Гетьманщини дуже зросла в Україні. Школи були не лише по містах, але й по селах. Найвищою школою була КИЇВСЬКА КОЛЄГІЯ, що за часів гетьмана Мазепи стала Академією. До цієї Академії приїздило багато чужинців, особливо з південних слов'янських країн: серби, болгари та інші. Діти козацької старшини, міщанства й духовенства вчилися не тільки в Київській Академії, але й виїздили до вищих шкіл Німеччини, Франції та інших країн. В цей спосіб ширилася в Україні західноєвропейська освіта й культура.

Зміст: ст. 147-52. Домашнє завдання: ст. 152 /7-16/ і ст. 153 "Б".

1. Як довго проіснувала Козацька /Гетьманська/ Держава?

2. Розкажіть про устрій Гетьманщини, господарство, освіту.

ЛЕКЦІЯ Ч. 17

Тема: ГАЙДАМАЦЬКИЙ РУХ НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ

1. Гайдамаками були селяни, на Правобережжі, що в половині 18 століття почали організуватися на козацький спосіб. Вони боролися з польською шляхтою проти панщини.

2. В 1768 році розвинулося велике повстання, так зване "КОЛІЇВЩИНА", де провідниками були МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК та ІВАН ГОНТА. Гайдамаки здобули місто Умань, в якому загинуло багато польської шляхти.

3. Гайдамаки сподівалися, що цариця Катерина II допоможе їм воювати з поляками, але вона боялася, щоб подібне повстання не вибухнуло в Росії. Залізняка цариця заслала на Сибір, а Гонту поляки покарали смертю.

4. Гайдамаччина - це був великий НАРОДНИЙ РУХ за ВОЛЮ на ПРАВОБЕРЕЖЖІ. Подібний рух був в Західній Україні, в Карпатах, де гуцули, так звані "опришки", під проводом ОЛЕКСИ ДОВБУША боролися з поляками.

Зміст: ст. 146. Домашнє завдання: відповісти на запитання:

1. Хто це були гайдамаки?
2. Коли вони виступали? Де?
3. Як вони були зорганізовані?
4. Проти кого вони боролися? Чому?
5. Коли і де розвинулося велике повстання?
6. Хто був провідниками цього повстання?
7. Чому цариця Катерина II не допомогла гайдамакам?
8. Що сталося з гайдамацькими провідниками?
9. Що таке Гайдамаччина?

ЛЕКЦІЯ Ч. 18

Тема: ПОДІЛИ ПОЛЬЩІ І ПОЛІТИЧНІ ЗМІНИ НА УКРАЇНСЬКИХ
ЗЕМЛЯХ

1. В другій половині 18 століття в Польщі не було ладу. Польськими королями були німці. Вони не мали великого значення, шляхта рядила у всьому і гнобила нижчі класи населення. Панувала анархія і вибухали бунти.
2. Польща хилилася до упадку. З цього замішання скористали сусіди: Австрія, Прусія і Росія.
3. В 1772 році вони поділилися перший раз польськими землями. Галичина і Буковина перейшли до АВСТРІЇ.
4. В 1793 році був так званий "другий розбір Польщі": РОСІЯ взяла КИЇВЩИНУ, ВОЛИНЬ І ПОДІЛЛЯ.
5. В 1795 році був "третій розбір Польщі": РОСІЯ забрала ПІДЛЯШШЯ і ХОЛМЩИНУ.
6. У Галичині і Буковині, що були під Австрією, доля селянства покращала, бо зменшено кріпацтво. В Австрійській Імперії панувала релігійна толеранція. Цісарський уряд заснував навіть вищі школи для духовенства у Львові і Відні.
7. Уніясько-греко-католицька Церква стала захистом проти польонізації. Піднеслася народна освіта і господарство. Заснували нові школи.
8. Під Росією ПРАВОБЕРЕЖНУ УКРАЇНУ поділено на російські губернії. Польські пани затримали свої землі в Україні. Російський уряд навертав насильно уніятів на російське православ'я. Всіх селян зробили кріпаками.

Зміст: ст. 157-58. Домашнє завдання: ст. 163 /1-2/.

1. Що діялося в Польщі у 18 столітті? Чому?
2. Хто скористав з того замішання? . Коли були розбори Польщі?
4. Які українські землі перейшли до інших держав? Яких саме?
5. Як змінилася доля українців під Австрією? Чому?
6. Що було захистом проти польонізації?
7. Яке було життя українців на Правобережжі?
8. Що діялося з Українською Католицькою /Уніяською/ Церквою на Правобережжі?

ЛЕКЦІЯ Ч. 19

Тема: НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ НАДДНІПРЯНЩИНИ В 19 СТ.

1. Після скасування Гетьманщини багато української старшини та інтелігенції почали працювати над відновленням української культури й традицій. Це так звані "автономісти", які написали "ІСТОРИЮ РУСІВ".

2. Таким був ІВАН КОТЛЯРЕВСЬКИЙ, який переробив і написав українською мовою знамениту поему "ЕНЕЇДА" в 1798 році.

3. Опісля писали народною мовою Григорій Квітка-Основ'яненко і Петро Гулак-Артемівський. Найсильніше розбудив і скріпив національну свідомість ТАРАС ШЕВЧЕНКО / 1814-1861/, який у "КОБЗАРІ" /1840/ вияснив українському народові його історію і за що він боровся в минулому.

4. Пантелеймон КУЛІШ, Микола КОСТОМАРІВ і Тарас ШЕВЧЕНКО заснували перше політичне таємне товариство "КИРИЛО-МЕТОДІЇВСЬКЕ БРАТСТВО", яке російська влада викрила і членів поарештувала. Програма Кирило-Методіївського Братства була така: 1/ федерація слов'янських народів і 2/ знесення кріпацтва.

5. В Росії знесено кріпацтво в 1861 році, по програній Кримській війні. Почала розвиватися українська література: Марко ВОВЧОК, Іван НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ, Панас МИРНИЙ, Олександр КОНИСЬКИЙ і інші.

6. Незабаром почалося нове переслідування: 1/ В 1863 році граф Валуєв твердив, що української мови " не було, нет і быть не может" /не було, нема і не може бути/. 2/ В 1876 році вийшов указ, так званий "ЕМСЬКИЙ УКАЗ", тобто заборона друкувати книжки українською мовою.

7. Українські письменники почали пересилати свої твори для друку до Галичини, яка була під Австрією. Визначний вчений Михайло Драгоманів /дядько Лесі Українки/ провадив за кордоном політичну діяльність. В Україні, хоч був великий тиск на національне життя, по впертих заходах українських патріотів вдалося здобути певні осяги.

8. В тому самому часі розвинувся український театр - Марко КРОПИВНИЦЬКИЙ, Іван ТОБІЛЕВИЧ, Микола ЛИСЕНКО творив українську музику. По містах існували таємні гуртки, так звані "громади", для плекання української культури. Українську літературу творили Леся УКРАЇНКА, Михайло КОЦЮБІНСЬКИЙ і інші.

9. В 1905 році знесено "Емський Указ" і тоді постали перші політичні партії, які вибирали своїх послів до російського парламенту в Петербурзі. Партія "ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ ПОСТУПОВЦІВ" домагалася самоуправи / автономії/ України в рамцях російської держави, а "УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ПАРТІЯ" під проводом Миколи МІХНОВСЬКОГО була за самостійність України.

10. Цей розвиток національного життя МОСКВА знову СТРИМАЛА під час ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

Зміст: ст. 157-163. Домашнє завдання: ст. 163 /3-7/.

1. Коли появилася українською мовою "ЕНЕЇДА" і хто її написав?
2. Хто пробудив і скріпив національну свідомість?
3. В якому році знесено кріпацтво в Росії?
4. В якому році вийшов "Емський Указ"?
5. Куди почали пересилати свої твори письменники?
6. Хто був Драгоманів і що він робив?
7. В якому році знесено "Емський Указ"?
8. Що хотіла здобути "Українська Народна Партія"?
9. Коли Москва знову стримала розвиток українського національного життя?

ЛЕКЦІЯ Ч. 20

Тема: НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ГАЛИЧИНИ В 19 СТОЛІТТІ

1. Національне відродження прийшло до Галичини з Наддніпрянщини.
2. В 1837 році "РУСЬКА ТРІЙЦЯ" - Маркіян ШАШКЕВИЧ, Іван ВАГИЛЕВИЧ і Яків ГОЛОВАЦЬКИЙ - видали збірник "РУСАЛКА ДНІСТРОВА", писаний народною мовою
3. В 1848 році вибухнула в Австрії революція, яка перекинулася до слов'янських народів, країн Австрійської держави. Цей рік називають "ВЕСНОЮ НАРОДІВ".
4. В 1848 році знесено кріпацтво-панщину в Австрії і Галичині.
5. В Галичині створено першу політичну репрезентацію "ГОЛОВНУ РУСЬКУ РАДУ", видано перший український часопис "ЗОРЯ ГАЛИЦЬКА", відбувся з'їзд українських науковців, по містах засновано "НАЦІОНАЛЬНІ ГВАРДІЇ"-це початки українського війська.
6. Пізніше, коли Австрія передала адміністрацію Галичини полякам в руки, тоді між українською інтелігенцією почало ширитися так зване "москвофільство", тобто прихильність до московської мови і культури. Москвофіли думали тим способом врятувати Україну від польонізації. Проти них виступило молоде покоління "НАРОДНИКИ", які оснували в 1868 році Товариство "ПРОСВІТУ". Просвіта закладала по селах і містах читальні для народної освіти.
7. Тод же засновано "НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА" /НТШ/.
8. Літературу творили Іван ФРАНКО, Василь СТЕФАНІК, Ольга КОБИЛЯНСЬКА, Юрій ФЕДЬКОВИЧ.
9. Українське життя було дуже активне перед самою Першою світовою війною /головно останнє десятиріччя/. Створено мережу шкіл, партій та організацій, газет та журналів.
10. В Галичині в той час було шість державних і десять приватних гімназій /середніх шкіл/.

11. Була добре розвинена кооперація. Йшла боротьба за український університет у Львові. Постали гімнастичні товариства "СОКОЛИ", "СІЧ" і до них належала молодь по містах і селах.

12. Галичину називали "П'ЄМОНТОМ України" - найбільше національно свідомою частиною України./ П'ємонт в Італії, звідки почалося об'єднання Італії/.

Зміст: ст. 160-61. Домашнє завдання: відповісти на нижчі запитання.

1. Звідки прийшло національне відродження до Галичини?
2. Що це є "РУСЬКА ТРІЙЦЯ"? Коли вона постала?
3. Хто і коли видав збірник "РУСАЛКА ДНІСТРОВА"?
4. Як називають 1848 рік? Чому?
5. Що таке " Головна Руська Рада"?
6. Який перший часопис /український/ видано в Галичині?
7. Що таке "ПРОСВІТА"?
8. Скільки було в той час середніх українських шкіл в Галичині?
9. За що йшла боротьба у Львові?

ЛЕКЦІЯ Ч. 21

Тема: ВИБУХ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ І МОСКОВСЬКЕ ПАНУВАННЯ В ГАЛИЧИНІ

1. В 1914 році вибухнула Перша світова війна після того, як сербський студент убив австрійського престолонаслідника.
2. У цій великій війні боролися ЦЕНТРАЛЬНІ ДЕРЖАВИ, до яких належали: Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія і Туреччина, з державами АНТАНТИ, до якої входили: Англія, Франція, Росія, Бельгія, Румунія, Сербія, а при кінці ЗСА / Північна Америка/.
3. На початку війни постала у Львові "ГОЛОВНА РУСЬКА РАДА", яка закликала українців стати до боротьби проти російської царської імперії.
4. Українські політичні емігранти з Наддніпрянщини створили "СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ" / СВУ/, який сподівався створити українську державу по розвалі Росії.
5. Перші воєнні дії принесли великі успіхи для Росії. Російські війська залляли Галичину, яку вони вважали "гніздом Мазепинців" / зради/.
6. За рік свого панування в Галичині москалі знищили політичне і культурне життя українців. Вони заборонили українську мову в школах та урядових установах, закрили всі товариства і вивезли на Сибір свідомих українців, першого між ними - митрополита Андрея Шептицького.

Зміст: ст. 163-67. Домашнє завдання: ст. 167 /1-4/.

1. Коли вибухнула Перша світова війна? Чому?
2. Хто боровся з ким? Хто належав до "Центральних Держав", а хто до "Антанти"?
3. Що постало на початку війни у Львові?
4. Що це є "СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ"?
5. Хто перемагав на початку війни?
6. Чому Галичину називали "гніздом Мазепинства"?
7. Що сталося з українським політичним і культурним життям Галичини? Чому?

ЛЕКЦІЯ Ч. 22

Тема: УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ І ЇХ ЗНАЧЕННЯ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

1. На початку Першої світової війни галицькі українці створили при австрійській армії відділи / легіон/ для боротьби з Москвою, що називався УСС - Українські Січові Стрільці.
2. До нього зголосилося 25,000 добровольців, але поляки, налякані зростом цього легіону, постаралися про зменшення числа УСС до 2,500.
3. Після вишколу на Закарпатті УСС-и відбули перші бої в Карпатах в 1915 році. На горі МАКІВКА, де москалі старалися прорвати фронт, вони здобули першу перемогу. В цій бою вславилася жінка- хорунжа УСС, Олена СТЕПА--НІВНА, яка стала символом дівчини -героїні.
4. Інші битви відбувалися на горі ЛИСОНЯ та в місцевостях: СЕМИКІВЦІ, КОНЮХИ і ПОТУТОРИ на ПОДІЛЛІ.
5. Коли 1-го листопада 1918 року у Львові проголошено державність, УСС-и поспішили на поміч слабим військовим частинам у Львові. Потім вони стали частиною УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ / УГА/.
6. "КИЇВСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ" - це були українці з австрійської армії , що потрапили до російського полону. В часі революції в Росії вони втекли з полону до Києва і тут створили військову частину під назвою "СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ". Це були найкращі військові частини армії Української Центральної Ради під проводом полковника Євгена Коновальця.
7. УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ /УСС/ - це було перше українське військо від часів Мазепи і найкраща військова формація у визвольних змаганнях.

Зміст: ст. 165-67. Домашнє завдання: ст. 167 /5-6/ і відповіді на запитання.

1. Що створили галицькі українці на початку Першої світової війни?
2. Що це є УСС?
3. Скільки зголосилося добровольців? Скільки було прийнято?
4. Де відбували свій вишкіл УСС?
5. Де УСС-и відбули свої перші бої? Хто там вславився?
6. Де відбулися інші битви?
7. Що таке УГА?
8. Хто це були " Київські Січові Стрільці"?
9. Чому в історії України УСС-и мають таке важливе значення?

ЛЕКЦІЯ Ч. 23

Тема: РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ І ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

1. Невдачі російського війська на фронті і незадоволення царем довели до того, що в Росії, в березні 1917 року, вибухнула революція, яка спричинила до повалення царського устрою.
2. В Україні ця подія викликала загальну радість і представники українських політичних організацій створили в березні 1917 року, в Києві, "УКРАЇНСЬКУ ЦЕНТРАЛЬНУ РАДУ" як найвищу законодавчу владу.
3. Головою Центральної Ради вибрано визначного науковця, історика, професора МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.
4. Виконавчий орган Центральної Ради називався "ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАРІАТ", який очолив письменник - ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО.
5. В листопаді 1917 року Центральна Рада видала "ТРЕТІЙ УНІВЕРСАЛ" /відозву/ до народу, в якому проголошено створення "УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ".
6. Тимчасом в Росії, в жовтні 1917 року, захопили владу большевики, з Леніном на чолі. Большевики відразу дуже ворожо поставилися до уряду України і почали агітацію проти соціалістичного уряду Центральної Ради. Большевики називали її "буржуазною" Радою і намовляли селян до грабування земель і маєтків поміщиків. Вони кинули кличі: "Війна війні!" і "Вся влада - тудящим!"
7. В половині січня 1918 року вибухнуло в Києві большевицьке повстання проти Центральної Ради. З півночі, з Росії, посунулися большевицькі війська на Україну.

Зміст: ст. 167 - 170. Домашнє завдання: ст. 173 /1-8/.

1. Що сталося в Росії в березні 1917 року? Чому?
2. Що сталося в той час в Україні?
3. Хто став головою Української Центральної Ради? Яку владу мала УЦР?
4. Як називався виконавчий орган Української Центральної Ради? Хто його очолив?
5. Що видала Центральна Рада в листопаді 1917 року?
6. Що сталося в Росії в жовтні 1917 року?
7. Чому большевики почали агітацію проти уряду Української Центральної Ради?
8. Що сталося в Києві в половині січня 1918 року? Чому?

ЛЕКЦІЯ Ч. 24

Тема: ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ І БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ МИР

1. Центральна Рада в Києві видала 22 січня 1918 року "ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ", в якому проголосила Україну самостійною державою.
2. З півночі наступили російські большевицькі війська на Київ. Українського війська в той час було дуже мало, бо большевицька агітація розложила морально багато частин війська, яке покинуло зброю і розійшлося по домівках.
3. До оборони столиці Києва стало мале число вірних вояків. Зголосилися також студенти київських шкіл, і з них створено "СТУДЕНТСЬКИЙ КУРІНЬ". Вони загинули в нерівній боротьбі на станції КРУТИ, 29 січня 1918 року, обороняючи Київ від большевиків.
4. За цей час уряд України - Центральна Рада підписала договір -мир з Центральними Державами у БЕРЕСТІ, 9-го лютого 1918 року.
5. Центральні Держави офіційно визнали Українську Державу, а Україна зобов'язалася доставити збіжжя голодуючій Німеччині і Австрії.
6. Московські большевики не хотіли визнати Української Держави. Центральна Рада попросила своїх нових союзників про поміч і, разом з їх військами, вигнала большевиків з території України.

Зміст: ст. 173-76. Домашнє завдання: ст. 179 /1-5/.

1. Хто видав Четвертий Універсал? Коли?
2. Що було проголошено в Четвертому Універсалі?
3. Хто наступав на Київ після проголошення Четвертого Універсалу? Чому?
4. Що сталося з українським військом? Хто прийшов на поміч?
5. Що це є "Студентський курінь"? Що з ним сталося? Чому?
6. З ким Українська Центральна Рада підписала договір? Коли? Де?
7. Чому цей договір такий важливий в історії України?

ЛЕКЦІЯ Ч. 25

Тема: ГЕТЬМАНУВАННЯ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО

1. Між Центральною Державою та німецьким військом прийшло до непорозуміння, бо німці почали втручатися у внутрішні справи України.
2. 29 квітня 1918 року "СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ХЛІБОРОБІВ", до якого належали багаті селяни і землевласники - поміщики, проголосив Павла Скоропадського гетьманом України. А німці розігнали Центральну Раду.
3. Гетьман ПAVЛО СКОРОПАДСЬКИЙ скасував соціалістичні закони, видані Центральною Радою, а проголосив приватну власність на землю, приєднав до України Крим, старався приєднати Кубань, створити регулярну армію. В тому часі постало багато культурних установ, відкрито 2 університети.
4. Тимчасом Центральні Держави /Німеччина, Австрія, Туреччина і Болгарія/ прогнали війну, забрали свої війська з України /1918 року/.
5. Гетьман Павло Скоропадський, щоби здобути собі прихильність Антанти, проголосив федерацію України з майбутньою більшовицькою Росією.
6. Проти гетьмана Скоропадського почалося повстання і він зрештешував.

Зміст: ст. 176-78. Домашнє завдання: ст. 179 /6-7/.

1. Чому прийшло до непорозуміння між Українською Центральною Радою та німецьким військом?
2. Хто і коли проголосив Гетьманат?
3. Які зміни запровадив гетьман Павло Скоропадський?
4. Хто і коли програв Першу світову війну?
5. Який це мало вплив на Україну?
6. Що задумав зробити гетьман Павло Скоропадський? Чому?
7. Чому проти нього вибухнуло повстання?
8. Чому гетьман Павло Скоропадський зрештешував?

ЛЕКЦІЯ Ч. 26

Тема: ЗАХІДНЯ УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ РЕСПУБЛІКА І ВІЙНА
З ПОЛЬЩЕЮ

1. Передбачаючи розвал Австро-Угорської імперії, створилася у Львові "УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА".
2. Українська Національна Рада проголосила, що українські землі творять самостійну українську державу.
3. Щоб не дати себе випередити полякам, українські добровольці /вояки/ під проводом сотника ДМИТРА ВІТОВСЬКОГО 1-го листопада 1918 року перебрали силою владу у Львові, Галичині і Буковині. Створено ЗУНР / Західна Українська Народна Республіка/.
4. Національна влада перебрала законодавчу владу, а Державний Секретеріят - виконавчу владу.
5. Львівські поляки також зорганізувалися, і по важких вуличних боях українське військо залишило Львів, а уряд переїхав до Станислава і там почав організувати регулярну Українську Галицьку Армію /УГА/.
6. Почалася війна на кордоні з Польщею і довкруги Львова. Антанта прислала полякам допомогу: шість дивізій польського війська , зорганізованого і вишколеного у Франції, під командою генерала Галлера. Це військо поляки мали використати для боротьби проти большевиків, а вони кинули його проти українців, і Українська Галицька Армія мусіла відступити на схід.
7. В "Чортківській офензиви" УГА прорвала польський фронт і знову наблизилася до Львова, але через брак амуніції ,людей /війська/ та перевагу польського війська перейшли ріку Збруч та відступили на схід.
8. УКРАЇНСЬКА ГАЛИЦЬКА АРМІЯ злучилася з армією УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ, під проводом отамана СИМОНА ПЕТЛЮРИ. Зміст: ст. 180-82. Домашнє завдання: ст. 188 /1-2/ і відповісти на запитання.
 1. Що було створено у Львові 1918 року?
 2. Що проголосила Українська Національна Рада?
 3. Що сталося 1-го листопада 1918 року?
 4. Що таке ЗУНР?
 5. Що це є УГА?
 6. Чому війна з поляками була нерівна?
 7. Чим закінчилася війна з поляками? Чому?
 8. Куди перейшла Українська Галицька Армія?.

Тема: ДИРЕКТОРІЯ УНР І СПІЛЬНИЙ ПОХІД НА КИЇВ

1. Владу в Києві після Гетьманату перебрала ДИРЕКТОРІЯ, яка складалася з 5-ох членів.
 2. В Києві зібрався "ТРУДОВИЙ КОНГРЕС" - революційний парламент і він визнав Директорію верховною владою в Україні . 22 січня 1919 р. переведено злуку Західньої УНР і УНР.
 3. Створено одну УКРАЇНСЬКУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ.
 4. Недовго потім Директорія, під проводом СИМОНА ПЕТЛЮРИ, мусіла залишити столицю під тиском наступаючих большевиків.
 5. УГА під проводом генерала МИРОНА ТАРНАВСЬКОГО та армія УНР під проводом Симона Петлюри злучилися, почали спільну офензиву /наступ/ і 30 серпня 1919 року звільнили від большевиків Київ.
 6. Російська добровольча армія, яка хотіла відновити царат, під проводом генерала ДЕНІКІНА, виступила проти большевиків на Лівобережній Україні під кличем: "За єдину, неподільну Росію", і увійшли до Києва зі сходу.
 7. Українська армія, яка не була готова до затяжної війни, вийшла з Києва і опинилася в так званому "чотирикутнику смерти": з півночі - большевики, зі сходу - Денікін, з півдня - румуни, а з заходу - поляки.
 8. Українська армія тоді найбільше зазнала втрат через епідемію тифу, бо не було ліків, і тому підписала договір з поляками - "ВАРШАВСЬКИЙ ДОГОВІР".
 9. Частина армії УНР провадила партизанську війну під проводом генерала ОМЕЛЯНОВИЧА - ПАВЛЕНКА, а друга частина під проводом С. ПЕТЛЮРИ перейшла до Польщі.
Зміст: ст. 184-85. Домашнє завдання: ст.179 /8-12/ і відповісти на запитання.
1. Хто перебрав владу в Україні після Гетьманату?
 2. Що це є "Трудовий Конгрес"?
 3. Що він перевів?
 4. Хто був провідником Директорії?
 5. Що сталося 30 серпня 1919 року?
 6. Хто спільно перевів офензиву проти большевиків?
 7. Хто виступив на Лівобережжі проти большевиків?
 8. Що це є "чотирикутник смерти"? Поясніть?
 9. З ким українська армія підписала мир? Чому?
 10. Що сталося з армією УНР?

ЛЕКЦІЯ Ч. 28

Тема: ВАРШАВСЬКИЙ ДОГОВІР І ЗАКІНЧЕННЯ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ

1. У квітні 1920 року уряд Петлюри підписав з Польщею "ВАРШАВСЬКИЙ ДОГОВІР". Польща визнала УНР і зобов'язалася надати їй військову допомогу.
2. Спільними польсько-українськими силами ще раз здобуто Київ.
3. Тимчасом, на північному фронті, більшовики дісталися аж під Варшаву, і поляки залишили українську територію.
4. В 1921 році, в місті Рига, в Латвії, Польща підписала мир з Росією, без участі уряду України. Границі визначено так, що західноукраїнські землі залишилися в кордонах Польщі, а українська армія була інтернована в польських таборах.
5. Частина вояків української армії зорганізувалася і вирушила в так званий "ДРУГИЙ ЗИМОВИЙ ПОХІД" проти більшовиків, який трагічно закінчився 21 листопада 1921 року, під містечком БАЗАРОМ, на ВОЛИНІ, де більшовики розстріляли 359 полонених українських вояків.

Зміст: ст. 186-87. Домашнє завдання-: ст. 188 /4-6/.

1. Що це є "Варшавський договір"?
2. Що зобов'язалася зробити Польща?
3. Хто здобув Київ?
4. Що сталося під Варшавою?
5. З ким і де Польща підписала договір?
6. Що сталося з українськими землями і військом?
7. Що це є "Другий Зимовий Похід"?
8. Що сталося під Базаром 21 листопада 1921 року?

ЛЕКЦІЯ Ч. 29

Тема: УКРАЇНА ПІД МОСКОВСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ
ПО ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

1. По Першій світовій війні українські землі опинилися під різними окупантами:
 - а/ Польща - забрала Західні землі
 - б/ Румунія - Буковину
 - в/Чехо-Словаччина - Закарпаття
 - г/ Большевицька Москва - на схід від ріки Збруч.
2. У Харкові Москва створила советський уряд ще в 1917 році. / Український советський/.
3. В так званій " Добі воєнного комунізму", в перших роках большевицького панування, большевики масово винищували всіх ворогів советського режиму.
4. В 1922 році УКРАЇНСЬКУ СОВЕТСЬКУ РЕСПУБЛІКУ включено до Союзу Советських Соціалістичних Республік. / СССР/.
5. В добі НЕП-у /Нова Економічна Політика/ дозволено на існування середніх господарств та вільну торгівлю, щоби збільшити продукцію сільськогосподарських товарів.
6. В школах і урядових установах України заведено "українізацію", тобто запроваджувано українську мову, щоби здобути собі прихильність розлюченого народу господарюванням большевиків. Тоді на Україні почався розквіт літератури і науки. Почали писати і творити нову літературу різні організації письменників, появилися літературні журнали, альманахи і нові літературні таланти, як Павло Тичина, /"Соняшні Клярнети"/, Микола Бажан і Володимир Сосюра /неоромантики/. Неоклясики: Микола Зеров, Павло Филипович і Михайло Драй-Хмара / загинули на засланні/. Максим Рильський, Юрій Клен / Освальд Бурггардт/ - втік з "раю" і дістався у вільний світ. Тодось Осьмачка, Микола Хвильовий / "Вальдшнепи"/ покінчив самогубством 1933 року. Большевики визначили українським письменникам напрямні і вони мусіли писати те, що їм большевицька влада казала. Тому почалася трагедія українських письменників. Багатьох большевики розстріляли, багато загинуло на засланні, а деякі залишилися на службі большевикам / комуністам/.

7. Від 1929 року почалася доба "Сталінської Генеральної лінії": зліквідовано приватні сільські господарства, селян примушувано вступати до колгоспів, а заможніших, так званих "куркулів", заслано на Сибір.

8. ШТУЧНИЙ ГОЛОД викликано тим, що від селян забирали усе зерно і всяку їжу на те, щоб остаточно зломити спротив селян проти колективізації. В 1933 році вмерло від голоду близько 7 - 9 мільйонів людей.

9. Зліквідовано УКРАЇНСЬКУ АВТОКЕФАЛЬНУ ПРАВОСЛАВНУ ЦЕРКВУ під проводом митрополита Василя Липківського.

10. Арештовано і засуджено на довгі роки ув'язнення діячів української культури. Багатьох з них обвинувачувано в приналежності до "СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ" /СВУ/ та "СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ" /СУМ/.

11. Розпочалася насильна русифікація. Українським письменникам і поетам наказано підкреслювати у творах "дружбу народів" Советського Союзу і дружбу українського народу зі своїм "старшим братом" - російським народом.

Зміст: ст. 188-92. Домашнє завдання: ст. 192 /1-6/.

1. Хто окупував українські землі по Першій світовій війні?
2. Коли включено УССР до ССРСР?
3. Що це є НЕП?
4. Що таке "українізація"?
5. Що це є Сталінська "генеральна лінія"? Коли її запроваджено?
6. Чому створено штучний голод в Україні?
7. Що почали робити большевики в Україні? Чому?
8. Що таке "русифікація"?

ЛЕКЦІЯ Ч. 30

Тема: ЗАХІДНІ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІД ПОЛЬСЬКОЮ І РУМУНСЬКОЮ ОКУПАЦІЯМИ ПО ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

1. Долю Галичини вирішила "РАДА АМБАСАДОРІВ АЛІАНТІВ" у 1923 році, яка признала Галичину Польщі, але зобов'язала Польщу надати Галичині політичну автономію.

2. Поляки ніколи не виконували свого зобов'язання. Вони насилали своїх кольоністів до Галичини, закривали школи, в яких вчилася свідомо патріотична молодь, завели цензуру українських книжок і преси.

3. Галицькі українці оборонялися проти цього легально через свою репрезентацію в польському парламенті, а потім почали боротися нелегально. Створилася підпільна революційна організація "Українська Військова Організація" /УВО/, яка потім перетворилася в "ОРГАНІЗАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ" /ОУН/.

4. В 1930 році поляки перевели так звану "пацифікацію", щоб силою зломити український спротив. Тоді польська поліція, військо і так звані "боївки" їздили по селах, палили і нищили українські школи, кооперативи, читальні, били селян та українську інтелігенцію.

5. Заборонено товариства: "Просвіта", "Сокіл", "Рідна Школа", "Пласт" і інші. На Волині поляки зруйнували 140 українських православних церков.

6. На Буковині румуни зовсім не визнавали українців. Їх уважали зукраїнізованими румунами.

Зміст: ст. 192-98. Домашнє завдання: ст. 198 /1-6/.

1. Хто вирішив долю Галичини по Першій світовій війні? Коли?
2. Чи поляки дотримували і виконували свої зобов'язання?
3. Що вони робили в Галичині? Чому?
4. Як оборонялися галицькі українці?
5. Що це є ОУН? Коли і чому постала?
6. Що таке "пацифікація"? Чому і коли була?
7. Що сталося на Волині? Чому?
8. Як було під румунською окупацією?

ЛЕТЦІЯ Ч. 31

Тема: ЗАКАРПАТТЯ ПІД ЧЕХО - СЛОВАЧЧИНОЮ І ЗАКАРПАТСЬКА
УКРАЇНА

1. До Першої світової війни Закарпаття було під Мадярщиною, а після війни перейшло під Чехо-Словаччину. Чехи називали цю землю "ПІДКАРПАТ-СЬКА РУСЬ"
2. Чеський уряд, як і польський, не дотримав обіцянки дати цій землі автономію, але українці власними силами розбудували своє національне життя.
3. В 1938 році, коли Чехо-Словаччині загрожувала німецька окупація, чехи дозволили Закарпаттю мати власний уряд і сейм-парлямент /автономію/.
4. Український сейм-парлямент зібрався в столиці - ХУСТІ, 15 березня 1939 року, і проголосив КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ самостійною державою. Президентом вибрано отця АВГУСТИНА ВОЛОШИНА. Збройною силою - військом - була "КАРПАТСЬКА СІЧ".
5. За домовленням з Гітлером мадяри напали на Карпатську Україну і по боях з "січовиками" окупували її.

Зміст: ст. 198-202. Домашнє завдання: ст. 202 /1-6/.

1. До кого належало Закарпаття до Першої світової війни? І по війні?
2. Що зробили чехи?
3. Коли надано Закарпаттю право на власний уряд? Чому?
4. Де зібрався український сейм? Що він проголосив?
5. Кого вибрано президентом?
6. Хто напав на Закарпаття? Чому?

ЛЕКЦІЯ Ч. 32

Тема: УКРАЇНСЬКА ПОЛІТИЧНА ЕМІГРАЦІЯ ПО ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

1. Українська еміграція по Першій світовій війні була політичною. Вона складалася з вояків української армії та студентів, які не могли студіювати на рідних землях.

2. Найбільші скупчення української еміграції були в Чехо-Словаччині, Польщі, Німеччині, Австрії, Франції та інших країнах.

3. Чехи ставилися прихильно до українців, допомагали Українському Вільному Університетові та Господарській Академії.

4. В Польщі перебував екзильний уряд Української Народної Республіки.

5. СИМОН ПЕТЛЮРА переїхав до Парижа . Там 25 травня 1926 року його вбив большевицький агент ШВАРЦБАРД.

6. Провідник ОУН / Організація Українських Націоналістів/ ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ працював на еміграції. В Роттердамі, в Голландії, його також вбив бомбою большевицький агент /23 травня 1938 року/.

Зміст: ст.202-204: Домашнє завдання ст. 204 /1-4/.

1. З кого складалася українська еміграція по Першій світовій війні?

2. Де були найбільші скупчення української еміграції в Європі?

3. Як ставилися чехи до української еміграції?

4. Де перебував екзильний уряд УНР?

5. Куди переїхав Симон Петлюра? Як він загинув?

6. Що сталося з провідником ОУН?

ЛЕКЦІЯ Ч. 33

Тема: БОЛЬШЕВИЦЬКА І НІМЕЦЬКА ОКУПАЦІЇ УКРАЇНИ В ЧАС
ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

1. Друга світова війна почалася 1-го вересня 1939 року нападом Німеччини на Польщу.
2. До поділу Польщі прилучився Союз, який забрав західні землі / на схід від річок Сян і Буг/.
3. В Західній Україні почалася "советизація" українців. Українську інтелігенцію масово заслано до Сибіру.
4. На захід від Сяну і Бугу, під німецькою окупацією, була можливість організувати релігійне, культурне і громадське життя. Політичні організації існували нелегально. Тоді "Організація Українських Націоналістів" /ОУН/ поділилася на ОУН під керівництвом Степана Бандери та ОУН під керівництвом полковника А. Мельника.
5. 22 червня 1941 року почалася німецько-советська війна. Большевики при своїм відступі на схід нищили міста та масово вбивали політичних в'язнів.
6. 30 червня 1941 року, у Львові, проголошено відновлення української держави, але німці відразу арештували членів уряду, бо мали інші пляни щодо України.
7. Галичину прилучено до "ГЕНЕРАЛЬНОЇ ГУБЕРНІЇ", що була частиною німецької держави.
8. На сході німецькі окупанти створили на українських землях "РАЙХС-КОМІСАРІЯТ УКРАЇНИ", яким дуже жорстоко управляв ЕРІХ КОХ.
9. Одесу і землі над Дністром окупували румуни / Трансністрія/.
Зміст: ст. 205-212. Домашнє завдання: ст. 212 /1-4/.
1. Коли почалася Друга світова війна?
2. Хто прилучився до поділу Польщі?
3. Що сталося з українським населенням в Західній Україні?
4. Яке було життя українців на захід від Сяну і Бугу? Хто був окупантом?
5. Що сталося 22 червня 1941 року?
6. Як поводитися большевики з українським населенням, коли відступали?
7. Що проголошено у Львові 30 червня 1941 року?
8. Що робили німці з українцями?
9. До чого прилучено Галичину?
10. Що сталося з Наддніпрянщиною? Хто там управляв?
11. Що окупували румуни?

ЛЕКЦІЯ Ч. 34

Тема: УКРАЇНСЬКИЙ СПРОТИВ В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ І
УКРАЇНСЬКА ДИВІЗІЯ

1. В Україні німці поводитися, як у своїй колонії. Вивозили харчі, навіть чорнозем до Німеччини. Населення насильно забирали до невольничої праці. /"ОСТ"/.
2. Проти жорстокої німецької політики розвинувся партизанський рух: спершу на Поліссі /отаман Тарас Бульба - Боровець/, а потім по цілій Україні. Українська Повстанська Армія / УПА / , під проводом генерала ТАРАСА ЧУПРИНКИ - ШУХЕВИЧА, боролася проти німців і большевиків.
3. Восени 1943 року німці проголосили формування УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ при німецькій армії, на що українці погодилися, щоб мати модерну зброю в руках проти ворога.
4. УКРАЇНСЬКА ДИВІЗІЯ "ГАЛИЧИНА" мала великі втрати в битві під БРОДАМИ, де вона звела бій з большевиками.
5. Опісля, по реорганізації, Дивізія воювала на Словаччині, Югославії, в Австрії і тут добровільно склала зброю аліянтам.

Зміст: ст. 209 - 212. Домашнє завдання: ст. 212 /5-7/

1. Як німці поводитися в Україні? Чому?
2. Що розвинулося в Україні проти жорстокої німецької політики?
3. Хто був провідником УПА?
4. Що німці проголосили восени 1943 року?
5. Де Українська Дивізія "ГАЛИЧИНА" зазнала великих втрат? З ким був бій?
6. Що сталося з Дивізією по закінченні Другої світової війни?

ЛЕКЦІЯ Ч. 35

Тема: УКРАЇНА ПО ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

1. По Другій світовій війні всі українські землі опинилися під більшовиками.
 2. Підпільна партизанська боротьба українців продовжувалася ще по закінченні війни, головню на ЛЕМКІВЩИНІ. Друга світова війна закінчилася 1945 року. Альянти перемогли, а німці програли війну. Більшовики увійшли і зайняли Галичину вже в 1944 році.
 3. Советський Союз заключив договір з ПОЛЬЩЕЮ і ЧЕХО -СЛОВАЧЧИНОЮ про спільну боротьбу проти УПА і виселення лемків до західньої і північної Польщі.
 4. Масова мобілізація в "Червону Армію", голод в 1946/47 роках, відбудування УРСР, великі страти населення в II-й Світовій війні.
 5. В березні 1950 року, коло Львова загинув генерал Тарас Чупринка, головний командир УПА.
 6. Українська Радянська Соціалістична Республіка /УРСР/ увійшла до Організації Об'єднаних Націй, розташованій в Нью-Йорку, де вона була тільки слухняним членом Советського Союзу.
 7. В 1946 році більшовики цілковито знищили УКРАЇНСЬКУ КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ і насильно прилучили її до Російської Православної Церкви. Українських католицьких єпископів арештовано і заслано до концентраційних таборів і тюрем.
 8. По Другій світовій війні багато українських людей опинилося в Німеччині і Австрії.
 9. Советський Союз домагався примусової репатріації "своїх" громадян, багато з них вивезено туди насильно.
 10. Залишеним Об'єднані Нації признали свою опіку і створили табори для так званих "переміщених осіб" / DP - Displaced Persons/, під керівництвом організації УНРРА / United Nations Relief Rehabilitation Administration, потім IRO / International Refugies Organization/.
 11. Ці переселенці переїхали до Північної і Південної Америки, Австралії та Англії.
- Зміст: ст. 212-214. Домашне Завдання: ст. 215 /1-5/.

1. Хто забрав українські землі по Другій світовій війні ?
2. Де продовжувалася партизанська війна українців?
3. З ким Советський Союз заключив договір? Чому?
4. Де загинув генерал - головний командир УПА? Назвіть його.
5. Куди увійшла Українська Радянська Соціалістична Республіка?
6. Що більшовики знищили в 1946 році? Чому?
7. Де опинилося багато українців після війни?.

ЛЕКЦІЯ Ч. 36

Тема: УКРАЇНА В 1945 - 1964 РОКАХ

1. Після Другої світової війни майже всі етнографічні українські землі були прилучені до Советського Союзу: Західна Україна /Галичина/, Закарпаття, Буковина і Наддніпрянщина.
2. В Західній Україні почався терор, арешти, вивезення до Сибіру чи в Азію, розстріли. Почали "приїздити" в Україну і оселятися росіяни.
3. Україна була мало не знищена війною - сільське господарство, ідустрія - все це треба було відбудувати коштом наших людей.
4. 5-го березня 1953 року помер Сталін, з ім'ям якого пов'язане страхіття масового терору. На місце одноосібного правління Сталіна, до влади прийшло "колективне керівництво", на чолі якого були Георгій Маленков, Лаврентій Берія /якого згодом розстріляли/ та Нікіта Хрущов.
5. У 1954 році владу зосередив у своїх руках росіянин Нікіта Хрущов. Він почав вести політику "десталінізації". У 1956 році у своїй доповіді на З'їзді комуністів здемаксував Сталіна за його страшні злочини. На Україні почалася "відлига" національної культури. У 1957 році закладають комп'юторський центр в Києві, закликають вчитися "своєї" мови. Розвивається технологія. В 1954 році Хрущов повернув Крим Україні. В 1961 році побував у Каневі, біля гробу Т. Г. Шевченка.
6. Сільське господарство покращало, ставало більше харчів для населення. Індустрія почала розвиватися. В 1962 році вже появились холодильники, машини для прання, авта, але в малій кількості і не такої доброї якості, як на Заході.
7. Українська інтелігенція почала організуватися. Появились нові українські письменники, критики і поети - "шестидесятники", серед яких Василь Симоненко, Ліна Костенко, Євген Сверстюк, Іван Дзюба, Іван Драч, Микола Вінграновський, Дмитро Павличко та інші. Вони домагалися, щоб українська мова була державною мовою. Їх підтримувало молодше покоління інтелігенції.
8. В 1962 році Хрущов остерігає "шестидесятників", щоб не йшли задалеко в своїй домаганнях. В 1963 році тодішній секретар ЦК Компартії України Андрій СКАБА почав атаку на "шестидесятників", головно СВЕРСТЮКА, СВІТЛИЧНОГО, а спеціально на ДЗЮБУ.

9. Через політичні невдачі на Заході / з Кубою/, роздор з Китаєм і неврожай в 1963 році, комуністична партія домогалася, щоб Нікіта Хрущов зрезигнував. Це сталося в жовтні 1964 року.

10. За Хрущова було менше арештів, терору і розстрілів. Почали проявлятися надійні культурні активісти.

Домашнє завдання: відповісти на запитання:

1. До кого перейшли майже всі етнографічні українські землі по Другій світовій війні?

2. Що почалося в Україні?

3. В якому стані була Україна по війні?

4. Коли помер Сталін?

5. Коли приходить до влади Нікіта Хрущов?

6. Якою була політика Хрущова?

7. Які економічні зміни сталися на Україні?

8. Хто такі "шестидесятники"? Назвіть.

9. Чого домогалися "шестидесятники"?

10. Хто почав переслідувати "шестидесятників"? Чому?

11. Коли і чому мусів зрезигнувати Н. Хрущов?

12. Що було за Хрущова?

ЛЕКЦІЯ Ч . 37

Тема: СТАН В УКРАЇНІ ДО М. ГОРБАЧОВА

1. Після відходу Н. Хрущова владу в Москві перебирає Леонід Брежнєв, росіянин /1964 - 1982 р./, а в Україні два українські комуністи: Петро ШЕЛЕСТ і Володимир ЩЕРБИЦЬКИЙ.
2. Петро ШЕЛЕСТ перший секретар української комуністичної партії у 1963 - 1972 роках. Він домагався, щоб Україна була на рівні інших держав - таких як Польща, Мадярщина та інші, на правах, які гарантує конституція. Хотів модернізації України, прагнув того, щоб УКРАЇНСЬКА МОВА була домінуючою / в Україні/.
3. В 1965 році Юрій ДАДЕНКОВ, міністер середньої спеціальної і вищої освіти, домагався розширити уживання української мови в університетах та в інститутах. В 1970 році Петро ШЕЛЕСТ написав книжку: "УКРАЇНО МОЯ РАДЯНСЬКА", де підкреслює українську автономію, ролі Козацтва, визиск царату, модернізацію і осягнення Советської України.
4. Москва закидала Петрові Шелестові "м"якість" до українського націоналізму, і його усунуто від влади в 1972 році.
5. На його місце приходить Володимир ЩЕРБИЦЬКИЙ, вірний слуга Москви. Він допустив сильну русифікацію України Московією.
6. В 1960 - 1970 роках появляються на Україні дисиденти, котрі почали явно критикувати советський уряд і домагатися людських, релігійних та національних прав для України. Коли Брежнєв хотів "прикоротити " "відлигу", яку започаткував Н. Хрущов своєю "десталінізацією", то почалися протести, головню серед інтелігенції
7. В Україні та в інших неросійських республіках дисиденти були національно о"єнтовані в людських правах і релігійних справах. Вони склалися з "шестидесятників", таких як Ліна Костенко, Василь Симоненко, Іван Драч, Іван Світличний, Євген Сверстюк, Микола Вінграновський, Ала Горська, Іван Дзюба, а пізніше прилучилися Василь Стус, Михайло Осадчий, Ігор та Ірина Калинець, Іван Гель і брати Горені. Їх було близько 1000, вони мали підтримку українського населення.
8. Іван Дзюба хотів осягнути людські і національні права. Валентин Мороз домагався реформ в Советському Союзі. Українські дисиденти, то була українська інтелігенція , що виступила проти бюрократії російської домінуючої імперії.

9. Перші арешти почалися в Україні в 1965 році, особливо після усунення П. Шелеста в 1972 році. Відбулися арешти і "погроми" українських дисидентів, інтелігенції, професорів університетів і всіх "ненадійних" людей.

10. У травні 1976 році виникає "Гельсінська Група" в Советському Союзі, а в Україні вона постає в листопаді 1976 року. Очолив її письменник Микола РУДЕНКО, генерал Петро ГРИГОРЕНКО був його найближчим товаришем. Було 37 членів, у тому числі Ніна Строката, Василь Стус, Левко Лук'яненко, Іван Кандиба, Надія Світлична, Вячеслав Чорновіл, Святослав Караванський, Оксана Попович, Оксана Мешко, Ірина Сенік, Петро Січко, Данило Шумук, Юрій Шухевич / син Романа Шухевича/, о. Василь Романюк. Це була "легальна" група. Близько 1980 року, три чверті з них були арештовані, а інші вигнані з України.

11. Москва використовує багатства України і чистий прибуток з її господарства забирає до центрального уряду в Москві.

12. Продовжувалася сильна русифікація шкіл, преси, і державного апарату.

13. Комуністична Партія Советського Союзу ухвалила програму "злиття народів" в один советський народ з російською мовою.

14. Українська Католицька Церква існує тільки в підпіллі.

1. Хто був при владі після Н. Хрущова?
2. Як називалися два українські комуністичні провідники?
3. Що хотів досягнути П. Шелест?
4. Коли і хто були дисиденти ?
5. Що вони домагалися від Москви?
6. Коли сталися перші арешти дисидентів?
7. Коли і хто почав робити "погроми"?
8. Хто був у "Гельсінській Групі"?
9. Коли вона постала на Україні і чого домагалася?
10. Що сталося з "Гельсінською Групою" в 1980 році? Чому?
11. Що Москва робить з багатством України?
12. Що продовжувалося в Україні?
13. Де існувала Українська Католицька Церква?

ЛЕКЦІЯ Ч. 38

Тема: ПОДІЇ В УКРАЇНІ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

1. Після приходу до влади Михаїла Горбачова у 1985 році в Україні, в цілому Радянському Союзі відбулися великі зміни. Почалася так звана "перестройка" /"перебудова"/ і "гласність" /привселюдність, "відвертість"/.

2. 26 квітня 1986 року стався вибух атомового реактора в Чорнобилі. За наказом Москви цей реактор було споруджено на небезпечно близькій відстані від столиці України - Києва. Багато людей загинуло, а ще більше залишилося зараженими радіацією. Лихі наслідки катастрофи ще довгі роки і десятиліття справлятимуть згубний вплив на здоров'я мільйонів людей.

3. Українські патріоти почали домагатися покарання винних, допомоги зараженим, насамперед дітям, очищення наслідків радіації. В Києві 11 лютого 1989 року засновано Товариство Української Мови ім. Т.Г. Шевченка - першої чисельної організації в республіці, а потім - створення Народного Руху УКРАЇНИ за перебудову, а згодом - РУХ, установчий з'їзд якого відбувся 8-10 вересня 1989 року в Києві. Головою РУХ-у обрано письменника Івана ДРАЧА. Програма РУХ-у, а також Товариства Української Мови включали ідею суверенітету української республіки, відродження української мови та культури, демократизація політично-економічної системи.

4. Почали звільнювати з концентраційних таборів політичних в'язнів. Чимало з них до цього часу загинуло, але багато тепер вийшло на волю. Відбулися вибори до Українського парламенту.

5. В Києві, 16 липня 1990 року, Парлямент проголосив "СУВЕРЕНІТЕТ УКРАЇНИ" - документ, подібний до III Універсалу України, який проголосила Українська Центральна Рада в Києві 20 листопада 1917 року.

6. Українська Католицька Церква вийшла з підпілля в 1989 році і катедра св. Юра у Львові перейшла в 1990 році у руки своїх правних власників.

7. В Києві проголошено Патріархат Української Автокефальної Православної Церкви. В 1991 році Патріархом вибрано митрополита Мстислава з Америки.

8. В липні 1991 року розвалився ССРСР.

9. Український парламент проголосив САМОСТІЙНУ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ 24 серпня 1991 року.

10. 1-ого грудня 1991 року відбувся референдум. Український нарід / 92%/ проголосував за Самостійну Україну. Вибрано Леоніда КРАВЧУКА президентом України..

11. Економічно - Україна перебуває в катастрофічному стані, бо всі ресурси були контрольовані і визискувані Москвою. Потрібен час, щоб це нормалізувалося.

Домашнє завдання: Напишіть, як ви могли б допомогти Україні?

1. Які зміни сталися після приходу до влади М. Горбачова?
2. Що сталося в Україні 26 квітня 1986 року?
3. Які організації виникли в Україні у 1989 році?
4. Що це є РУХ? Кого обрано головою?
5. Коли проголошено "Суверенітет України"?
6. Коли почалася "легалізація" Української Католицької Церкви?
7. Яка Церква проголосила свій Патріархат? Кого вибрано Патріархом?
8. Коли розвалився СРСР?
9. Коли проголошено Самостійну Україну?
10. Коли відбувся "референдум"? З яким вислідом?
11. Кого вибрано президентом України?
12. Як Україна стоїть економічно?

ГЛЯДІТЬ В УКРАЇНСЬКУ І АМЕРИКАНСЬКУ ПРЕСУ ЗА ПОДІЯМИ В УКРАЇНІ!

ЛЕКЦІЯ Ч. 39

Тема: ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

1. Завдання української еміграції полягає в тому, щоб зберігати свою спадщину - мову, культуру, обряди і передавати їх дітям та внукам.
2. Організувати українське життя в громадах, при церквах, в різних старших і молодечих організаціях. Закладати українські школи і дошкілля, а також заохочувати академічну молодь до студій українознавства і до активної участі в житті української громади.
3. Вже є багато українських науковців в Америці, Канаді, Австралії і Європі, які можуть вимінюватися з нашими науковцями в Україні. А там є їх багато, і добрих!
4. Допомогати нашим братам і сестрам в Україні, а головно дітям, які потерпіли від Чорнобильської радіації. Висилати книжки, листуватися з учнями того самого віку, хай там знають, що вони не є самотні, що ними цікавляться брати і сестри в еміграції. Їхати в Україну.
5. Запрошувати дітей - учнів на вакації, якщо мають на це змогу, допомагати їм матеріально, поки в Україні настане нормальне життя. Показати свою українську гостинність і правдиву християнську любов до ближнього.
6. Поширювати знання про Україну серед чужинців.
7. Пояснювати різницю в поняттях "РУСЬ" і "РОСІЯ".

Домашнє завдання:

1. Чому ми ходимо до Школи Українознавства?
2. У чому полягають завдання української еміграції?
3. Чому МОВА є таким важливим чинником в еміграції?
4. Що відрізняє одну націю від другої?
5. Чому ми маємо допомагати нашим братам і сестрам в Україні?
6. Хто з вас був в Україні?
7. Чи ви познайомилися з учнями вашого віку?
8. Чи листуєтеся з своїми товаришами з України?

Історія України ч II
[price] CA\$9.50

984832